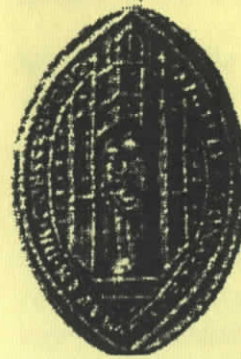

Corsendonk[®] *bier*

ZALIG GENIETEN

Distr.: N.V. Brouwerij Corsendonk 2360 Oud-Turnhout Tel. 014/ 41.39.72

Corsendonca

Trimestrieel tijdschrift
9de jaargang
Nr. 2, juni 1992

V.u. : Hugo Miguet
Sprinkhaanweg 4
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/ 67.12.71

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

St.-Antoniusstraat 20 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/ 42.30.92

CORSENDONCA

Woordje van de voorzitter

Vooreerst wensen we ons te verontschuldigen voor de lay-out van het eerste nummer van Corsendonca, jaargang 1992. Een probleem bij het nieuwe software-pakket dat gebruikt werd, kon niet meer tijdig hersteld worden. Intussen heeft onze eindredacteur alles onder de knie en loopt het voortaan hopelijk op wieltjes. Vermits we het tijdschrift ook in eigenbeheer ontwerpen sinds dit jaar, waren deze kinderziektes moeilijk te vermijden. We rekenen dan ook op uw begrip voor deze onvolkomenheden tijdens deze inlooperperiode.

Wanneer u dit nummer leest, is de "nieuwe" bestuursploeg van Corsendonca reeds een tijdje uit de startblokken. Op de Algemene Vergadering van 23 maart II. werd immers een nieuw bestuur verkozen. De meerderheid van de kandidaten waren vertrouwde namen en gezichten, maar toch mochten we wat vers bloed begroeten, nl. Leo Van Hooghten uit de Petrus Dielsstraat. Leo is reeds jaren lid van Corsendonca, en wil zich vanaf nu ook actief inzetten in de vereniging, wat door de overige bestuursleden met enthousiasme onthaald wordt.

Na de verkiezing van 23 maart ziet het bestuur er zo uit :

- Leo Verstraelen : penningmeester,
- Jan Sels : ondervoorzitter, met verantwoordelijkheid voor het museum,
- Wim van Hout : archivaris, met verantwoordelijkheid voor het tijdschrift,
- Leo Van Hooghten : secretaris,
- Hugo Miguet : voorzitter.

Met heel veel enthousiasme heeft de bestuursploeg zichzelf op gang getrokken. Ze zijn vast van plan de Corsendonca-kar in de komende jaren te trekken : de start is alleszins beloftevol, met enkele nieuwe ideeën. Intussen hebben de leden en sympathisanten reeds kunnen kennismaken met een nieuw initiatief van de heemkundekring, nl. onze voorjaarswandeling.

Wij hopen dit in de toekomst te blijven doen en rekenen dan ook op een behoorlijke deelname. Het ligt in onze bedoeling telkens een stukje Oud-Turnhout te (her)ontdekken of beter te leren kennen.

In het volgende nummer brengen we meer informatie over andere initiatieven van de vereniging. Intussen wensen we u allen een prachtige zomer toe. Loop misschien intussen ook even met familie, vrienden of kennissen langs in het heemkundig museum op de zolder van het gemeentehuis. U kan daar terecht iedere eerste zondag van de maand (april t.e.m. oktober) tussen 14 en 17 uur.

Hugo Miguet
Voorzitter

Verslag Algemene Vergadering van 23 maart 1992.

1. Welkom door voorzitter H. Miguet.
2. Penningmeester Leo Verstraelen stelde de financiële balans van de vereniging over het jaar 1991 voor en lichtte ze uitgebreid toe aan de aanwezigen. Unaniem werden de voordragende rekeningen goedgekeurd, mits aanvaarding door de commissarissen.
3. Recente wijzigingen in de toestand leidden tot een lichte aanpassing van de begroting, die de penningmeester had opgemaakt. De begroting voor 1992 werd vervolgens goedgekeurd.
4. Secretaris Gust Sels gaf een bondig overzicht van de activiteiten van het voorbije jaar.
5. Volgde dan de verkiezing van het nieuwe bestuur. De 5 kandidaten werden unaniem verkozen : Leo Verstraelen, Wim van Hout, Leo Van Hooghten, Jan Sels en Hugo Miguet.
6. De voorzitter gaf tenslotte een overzicht van de aandachtspunten waar de heemkundekring zich in 1992 zal op toeleggen : tijdschrift, museum, bezoeken bij oudere inwoners (Ten huize van ...), archief.
7. Na een rondvraag en enkele losse bemerkingen en aandachtspunten, werd de vergadering besloten.

Hugo Miguet
voorzitter

Leo Van Hooghten
secretaris

Dank u wel, Gust!

Zoals u wellicht gemerkt hebt in het verslag van de Algemene Vergadering hernieuwde Gust Sels zijn kandidatuur voor een bestuursfunctie niet meer. Wij houden eraan Gust te danken voor de lange periode dat hij het secretariatswerk van de kring op zich nam. Hij was tevens een van de eerste medewerkers en bezielers van Corsendonca. Gust laat het administratieve werk aan iemand anders over, maar blijft wel nog actief als veldwerker binnen de vereniging. Op dat vlak heeft hij zeker tijdens het eerste decennium van de vereniging heel wat werk verzet.

Hugo Miguet

Aanwinsten

Het ligt in de bedoeling van de redactie van het tijdschrift om voortaan regelmatig de laatste aanwinsten van de kring in ons tijdschrift op te nemen.

-Jan Aerts, Oud-Turnhout, schonk aan de kring een reeks doodsbrieven en bidprentjes.

-Van de familie Vercammen-Falloise, Oud-Turnhout, ontvingen we een aantal oude missiekalenders en missietijdschriften.

Hugo Miguet

Inhuldiging van de eerste burgemeester van Oud-Turnhout.

In het "Resolutie Boek sedert het Jaer 1840 aengaende het Kerkfabriek S.Bavo Oudturnhout. En andere" vonden we volgende beschrijving van de inhuldigingsplechtigheid van de eerste burgemeester van Oud-Turnhout, van de hand van pastoor Kersselaers.

INHULDIGING

van den Wel Edelen Heer Vander Beken Pasteel, Eersten Burgemeester van Oudturnhout, plegtiglijk geschied 28 Juny 1859 in de zelfde gemeente.

Dynsdag, den 28 Juny 1859, op den afgestelden Feestdag van de H. Apostelen Petrus en Paulus.

INHULDIGING

Van den Wel Edelen Heer Frs Vander Beken Pasteel, Eersten Burgemeester der nieuw opgerigte Gemeente van Oudturnhout.

Dynsdag den 28 Juny 1859, was het de dag der eedaflegging in handen van den Burgemeester, van alle leden des Gemeenteraeds.

Met het aenbreken van den dag, begaf zig elk aen het werk om de straet, genaemt de Kerk-straet, die naar de Gemeente school uytloopt, al waer de eedaflegging moest plaats hebben te versieren tot het ontfangen van den Wel Edelen Heer Burgemeester vergezelt van zijne vrouw en den Achtbaren Heer de Maeme Arondissement Commissaris.

De inhaling had plaats omtrent vier ueren naemiddag door de schoolkinde-

ren bestuurt door den heer P.J. Claesen. De jongens waeren alle voorzien van een mationael vaendel en de meisjes elk van een bloemtui. De ontfangst had plaets aen de schepping der straet, alwaer door eenen leerling de volgende aenspraek wierd toegestiert.

Mijn Heer de Burgemeester,
in naem van mijnen achtbaeren Vader, onderwijser en in dien van alle mijne leerlingen, koom ik u als eersten Burgemeester hertelijk willekom groeten in onse nieuwwe Gemeente.

Sedert eenige jaeren snakte het miskent Oudturnhout naer zijne onafhangelijkheid. Door uw tusschenkomst, mijn Heer de Burgemeester, door uw moedige opoffering, en door uw wijs beleid, gesteunt op het onverbreekbaer verbond van het Oudturnhouts volk, hebt gij dit doel weeten te bereiken, Heden ziet het zijn wensch volbragt. Heden heeft het een afzonderlijk bestuur verkreegen en het is aen u, mijn Heer de Burgemeester en zoo mag ik het heden met trotseyd noemen, het is aen u dat het dit zelfbestuur verschuldigd is. Gij hebt de moeylijke taek van Burgemeester op u willen neemen tot welzijn der Gemeente, doch ik ben er van overtuygt de inwoonders dezer Gemeente zullen door hun gedrag de Uwe verligten. Want hier bestaen geen oneenigheden, hier zijn wij alle van een gevoel van liefde onsen Burgemeester in onse Gemeente te omvatten.

Nu blijft er ons slechts den hemel in naem dezer Gemeente te danken en hem te bidden, dat hij nog veele jaeren het dierbaer leven van uw gelieve te verlengen, om meer en meer de toekomst onzer Gemeente te verzekeren, om tot raedgever, tot lijdsman en voorbeeld te verstrekken aen ons jonge telgen, waere kinderen van Oudturnhout, die misschien eens zullen geroepen worden de wijde en edele overleveringen der schoone regering van mijn Heer Vander Beken Pasteel, eerste Burgemeester van Oudturnhout, voort te zetten.

Leve de Burgemeester!

Deze kreet werd door alle de leerlingen en de aanwezige menigte met Vreugden herhaald, waer nae de heer Burgemeester in korte en gepaste woorden den leerling zijne tevredenheid over de aen hem gedaen zijnde heilwenshen te kennen gaf. Op het hooren deeser aenspraek ontspringen traenen aen de oogen der aenhoorders en veele buygen stilzwijgend het hoofd op de borst om de magtige aendoening te laeten voorbijgaen. Hier nae begaf zig de stoet, naer het schoollokael. De leerlingen schaerden zig in twee reijen, lieten den doorgang aen den Burgemeester en zijn gezelschap onder vreugde geroep van Leve den Burgemeester en het draegen van hunne vaendels. Aen het lokael werd hij ontfangen door alle de leden van den Gemeente raed, die hem verwillekomden, en hier op deed hij zijne intrede. Het lokael was rijkelijk versierd. Boven de tafel waer aen sy zig nederzette, hong eene naer den smaek bewerkte kroon en op verzoek van den achtbaeren Heer Arondissement Commissaris werden er leesinge gegeven van al de Provinciale, ministerieele en Koninglijke besluyten daer op betrekkelijk, waer nae de zelfde heer aen de Gemeente raed, de aanwezige Eerw. Heeren Pastoor en onderpastoor en eene groote menigte aenweesige de vrijheyd verzocht van hen ten deeser gelegentheyd eenige woorden toe te stieren. Dese aenspraek kwam voornaementlijk op het volgende neder: voor eerst bragt hij hun te binnen den duer en de moeyelikheden welke nog te bestrijden overblijven. En om dese te boven te koomen, porde hij hun aen om hierin ook te gelukken tot eene wederzijdsche liefde en eendragt, door eene berijdwilige onderdanigheyd ongeschonden te bewaeren, van het voorleden te vergeeten en van ieder het zijn bij te draegen zonder benijding en voornaementlijk zig in alle gevallen, ieder nochtans binnen zijns spheer, wel te verstaen met hunne geestelijke overheyd. Deze aenspraek werd met een algemeen handgeklap begroet.

Hier nae gong men over tot de eedaflegging van alle leden als ook van den Gemeente Secretaris P.Diels. Deze formaleteyd geeynd begaf zig den stoet naer het Pastoreel Huys en aldaer eenige tijd verbleven hebbende, nam men

afscheyd van elkander in afwachting van de ontfuykingen van een volgenden gulden dag.

S. Petrus en Paulus, plegtegen dag der inhuldig 29. Juny 1859.

Hierna volgt een meer gedetailleerde beschrijving van de feestelijkheden.

Dezen dag was nauwelijks aengebroomd, of de Gemeentenaers wedijverden om het meest om allen luyster bij te draegen. Om thien ueren des voormiddags gelek het Centrum de Gemeente aen eenen tallosen bienzwerm. Haeren straeten trilden van vrolijk volk, dat uyt alle gehugten en omliggende Gemeentens, als van de stad Turnhout kwam toegestroomt, en nu wandelend, lachend en vol geestdrift de voorberijdsels tot de plegtige inhaling beschouwde en bewonderden. De vreugd en blijdschap scheen uyt op het gelaet van de Oudturnhoutschen Burger bij het zien deeser schoone voorberijdsels die hij voor de eerste mael in zijne gemeenten ziet aenrigten.

Ses praelbogen waeren er op den doortogt opgeregt, waerop men verscheyde Jaerschriften bemerkte. De straeten waeren met boomkijns beplant, waerin duysende Vaentjens wapperden. Om thien ueren en half ziet men de Gilden van Schoonbroeck en Oosthoven met ontrolde vaendels den tamboor aen het hoofd, zig schaeren bij hunne medebroeders de gilde van Oudturnhout. Men drukte elkanderen vriendelijk de hand, terwijl men vroolijk juicht Vivat Oudturnhout.

Om elf ueren voormiddag begeeft zig de stoet op weg, de welke was samengesteld als volgt : een 50 tal eerewachten te peerd, hier nae volgde de geestelijkheid en de Gemeenteraad, de Gilde van Oudturnhout, daer nae die van Schoonbroeck en Oosthoven, opgevolgt door de Werklieden en van het Fabrik de heer L.C. Ceursters, insgelijks met standaert en tamboor aen het hoofd, en ten slotte de leerlingen der Gemeente school van Oudturnhout. De stoet begaf zig langzaam en in het beste orde tot aen de limietschijding der stad en Gemeente.

Daer gekoomen vertroefde men een wijl tijds : Eyndelijk naedert de uer des aankomst, op het minste gerugt ziet men vooruyt, men regt zig op zijne teenen. Eyndelijk de kreet onsen geliefden Burgemeester is daer, weergalmt en rolt over de velden heen. Onmiddelijk verthoont zig de gevierde man, en de Geestelijkheid en de Gemeente Raed naderen hem.

De wel Eerwaerde Heer Pastoor Van Oudturnhout P.D. Kersselaers, geassisteerd van de Eerwaerde Heeren Vitalis Brems Pastoor van Schoonbroeck en C.H. 's Hertoghen onder Pastoor van Oudturnhout, stiert hem toe de volgende aanspraak

Mijn Heer den Burgemeester !

De Clergée uwer nieuwe Gemeente heeft de eer U van herte willekom te heeten en veel geluks te wenschen als eersten Burgemeester van Oudturnhout.

De soo zeldzaeme als buytengewoonlijke plegtigheyt van heden, de vreugden die op het aenzigt uwer Gemeentenaeren uyttschitteren, de beste kleederen met dewelke sij uytgedost zijn syn soo veele getuygen om het soo lang betracht, doch nu bekoomen doel, en klare bewijsen van hunne tevredentheyd en doen mij u verlot vraegen om eenige oogenblikken uw aendagtigheyt te willen verleenen.

Het is een oud spreekwoord mijn Heer den Burgemeester, die aenhoud die wint, eendracht geeft magt. Het is U niet onbekent, wat al moeyte, arbeyd en poogingen sedert 22 jaeren aengewend zijn door de inwoonders van Oudturnhout, als wel bijzonder door U, ten eynde de Parochie van Oudturnhout en Schoonbroeck als eene afzondere Gemeente opteregten. Veele der inwoonders hebben gewenscht te zien, het geen wij heden zien, maer helaes sij zijn onder dien lange rek van jaeren besweeken en tot het duyster graf reergedaelt. Dat sij in vrede rusten, dat hunne gedagtenisse in zegeninge sy en voor de nieuwe Gemeente den zegen des hemels afsmeeken. Doch ik

zegge het rondborstig, vruchteloos zouden geweest hebben alle die poogingen, vruchteloos alle dien arbijd, vruchteloos alle dien smeekschriften indien de eendragt onder hun niet hadde geheerscht. Verleenen wij dus Mijn Heer den Burgemeester, verleenen wij elkanderen vriendelijk de hand om deze eendragt hede soo seldsaem, doch soo noodzaakelijk tot het stoffelijk als zedelijk welzijn eender Gemeente in Oudturnhout te bewaeren. Arbeyten wij gesaementlijk voor het tijdelijk en geestelijk welzijn van Oudturnhout, voor welkers heyl en waer geluk ik reeds meer dan 31 Jaeren als herder vroomlijk hebben gearbijd. Kom mijn Heer den Burgemeester, komt met klaeren moed, tred met vreugde en blijdschap uwe gemeenten binnen. Komt ontfangt de hertelijke groetenissen en vurige wenschen soo van ons alle uwe Gemeentenaeren, welke nog U uyt den grond ons herten toewenschen een lang en gelukkig leven en hier naemaels het eeuwig leven.

Leve de Burgemeester !

Leve Oudturnhout !

Leve de nieuwe Gemeente !

Deze aenspraak trof alle herten en eenieder is ontroerd bij het stil doch indrukwekkend toneel dat zig voordoet. De burgemeester schijnt ook diep ontroerd en indien het mij niet missch is vloeyt er eenen traen over zijne wangen bij de gelukkige overtuyging dat er geen sterveling op de aerd meer eerbied geschied en meer liefde toedraegen dan Oudturnhout synen eersten Burgemeester heeft toegebracht. Immers dadelijk hierop word er eene aenspraak gedaen door den Heer Adriaen Stijnen Schepen als ook door den onderwijzer de Heer Stokkeyr, welke aenspraeken ik om de hoeveelheyd der regelen hoe wel zeer bondig moet voorbijgaen. Deze geeyndigt begaf zig de stoet op weg, en de lucht weergalmde van Leve de Burgemeester, waer bij

zig voegt het geschut zijn gedonder en groote Klok haer gebrom. Den stoet geopent door de gendarmen te peerd, gevolgt van de schoolkinderen van Oudturnhout, van de werklieden van Baes Ceusters, de dry Gilden, dan het Eerste Reytuyg met twee peerden waer in zig bevond den heer Burgemeester met zijne vrouw en kinderen, den Achtbaren Heer de Maerne Arondissement Commissaris en zijne vrouw. Het tweede Reytuyg bespannen met twee peerden, waer zig de Clergee bevond en het derde Reytuyg met twee peerden waer in zig bevond geheel den raed gevolgt van de eerewacht. Op den doortocht klimt het volk op stoelen op ladders, zolders ... ieder wilt den Burgemeester zien. Men hoort niet meer dan leve de Burgemeester ! Vivat Oudturnhout ! De geestdrift van het volk is ten hoogsten gestegen. Aen de Pastory gekoomen in het beste orde, stapt den heer Burgemeester met zijn gevolg uyt den reytuygen en eenen Gildenbroeder van de Gilde van Schoonbroeck, eenen man van 81 Jaeren, zijn vaendel voor de deur der Pastory ontvouwd opensprijd om den Burgemeester en zijn gezelschap te doen over stappen. De Pastory binnen gestapt, wierd eene wijn aen alle aengebooden. De raemen der Pastory geopent en de defileering van den ganschen stoet herhaelde keeren plaets had. Het was een prachtigen oogschauw van alle die ontrolde vaendels, en het afwisselt wedergalmen van de Wellekomstgroet van eene ontelbaere menigte des volks en hunne volkoome tevredentheyd.

Hier nae traeden de Burgemeester en zijn gezelschap als ook de geestelijkheid en den Gemeentenraed de reytuygen wederom binnen, deden eene minsaeme groetenisse aen alle de aenwezige en reden gesaementlijk naer het hof van den heer Burgemeester, alwaer hun eenen kostbaeren maeltijd werd opgedischt. Dit afscheyd genoomen, begaeven zig de verchillende gezelschappen ontrend een uer naemiddag in de beste orde en zonder eenige stoornisse het hert versterkt met vreugden en aendoening huyswaerts.

Des 's avonds ontrent 9 uren had er een schoon en kunstig vuerwerk aen den windmoolen plaets, het welk rijkelijk een half uer duurde, alsmede eene

algemeene verlichting. Geenen inwooner was er of hij wilde hier van ooggetuygen zijn. De straeten krilde wederom van vrolijk volk, dat zig langzaemer hand vermoeyd zonder eenige stoomis te rust begaf. Eyndelijk het Oudturnhoutse volk heeft zig geduerende deze plegtige dagen getoont door hunne werkzaamheden, hun gedrag, goede zeden en versieringen die sy gedaan hebben weerdig te zijn van eene afzondere Gemeente uytemaeken, en voor eeuwig in de Archieven aengeteekent te worden.

Leve de nieuwe Gemeente.

Laeten wij hier volgen de Jaerschriften op dezen plegtigen dag gehangen aen de ses praelboogen.

Aen den eersten Praelboog langst de stad Tunhout. Dubbel Jaerschrift:

1° *Willekom Burgemeester in die betrachte Gemeente.*

Aen de schoolmeesters woning.

2° *Juicht nu inwoners, juicht nu, 't is Konings wil,
Vander Beken Pasteel is Burgemeester.*

Aen de Wooning van F.P.Claesen

3° *door liefde gedreven, wenschen wij u een blij nieuw heilrijk leven.*

Aen de woning van de Proost Brouwer.

4° *Aen den Achtbaeren Jonkheer Vander Beken,
zij al onze liefde gechonken.*

Aen den tweede Praelboog

5° *De Gemeentenaers Wenschen u veel gelukkige
Jaeren van waer Welwaerenheyd*

derden Praelboog aen de Pastoreij

6° *Vereenigen wij hier onse krachten tot het zedelijk welzijn van
de Parochie van Oudturnhout*

7° *Verligten wij alle het Juk van Burgemeester door het
iverig volbrengen van onse Christene verbintenissen.*

8° *Item. Nob'li Francisco Vander Beken Pasteel Majero Gloria.
Majero, gloria*

Aen de wooning van Baes Ceursters

9° *Eendracht, peijs en echte liefde heersche hier onder u alle.*

Aen de Wooninge van den heer P. Diels secret.
vierden Praelboog

10° *Amour Constant à toi digne Chef Civil*

11° *Item heil, heil, ja grensloos heil Vander Beken Pasteel
achtbare Burgemeester.*

5den Praelboog tegenover het kasteel van den heer P. Verheyden Fabri-
ka it Zwaeneven in zwarte letters.

CORSENDONCA

Leve den heer Burgemeester Vander Beken-Pasteel

Sesten Praelboog voor de Brug van de dreef op Corsendonck

*Leve Oudturnhoutsch Bugemeester voor
't geluk en welzijn van zijn volk.*

Er waeren nog verscheyde Jaerschriften gemaekt doch den tijd ontbrak om deze te ververdigen.

Ziet hier eenige knoddigheden op dien plegtigen dag gehangen aen de voorgevels der huysen.

1° Aen den voorgevel van Frs. Hulselmans (octroi) mandenmaeker.

*qui Vif?
voorheen leefde ik als een riet
om een pond boter t' haelen
heden acht ik het voor niet
draeg 'se g'rust zonder faelen,
wat! geen botermannen meer?
neen, alles heeft hier zijn keer.
Vivat Oudturnhout.*

2° aen den voorgevel van den houtstal van Petrus Franssen hong een schoon vet geschildert verken in zijne koi, waer onder stonden de volgende versen

*neen ik koom niet uyt mijn koi
voor dat af is het octroi
sa! sa! komt' er nu maer uit
noch betaelen? neen geen duit*

CORSENDONCA

Geen sterveling kwam bij dit susken of hij lachte dat hij schokte. Men hoorden niet anders dan, hebt gij het verken al gezien? Eyndelijk is het des 's avonds om thien ueren afgetrokken en soo men zegt naer Rethy overgebracht.

3° boven de Smis van Smit Augustinus Peerar.

*Even als ik, smit, van oud weer nieuw te maeken
alsoo word nu oud in nieuw Turnhout herschaepen.*

4° Aen den voorgevel van H. Lemmens

*maekt uw souspan nu naer wens
vult 't sy vet, 't sy maeger uw pens
in het sakje gebleeven.
geen boter-pan meer boeren
zal men teg' u meer roeren
neen, boter, nu, soust maer, vet,
nimmer hierom in het net.*

Hugo Miguet
Roger Van Mierlo

Corsendonca literair.

Onder het motto *"Het verstand komt niet voor de jaren"* schreef Leo Op de Beeck het verhaal van **"Het kind"**:

"Het was zeer warm op die eerste dag van de zomervakantie. Wij hadden pas gedaan met het midda'geten. Moeder zat te knikkebollen op haar stoel, moe als zij was van de warmte en van het eten te koken. Vader las zijn krant. Hij hield haar breed open, zodat wij zijn gezicht niet zien konden. Op het tafeltje bij het raam was Tee, onze oudste broer, alweer doende met zijn potloodjes en zijn tekenboek. Tee was zo een stille prutser.

Jo knikte mij verstolen toe. Het was het goede ogenblik.

"Gaan we in de tuin, Jo?"

Even zakte de krant en vaders ogen gluurden er overheen.

"Och, vent, het zal daar ook zo warm wezen."

Jo geeuwde, rekte zich en hield zich nog even heel erg lui. Toen slenterden wij achter elkaar naar buiten in de tuin. Tot voorbij het stuk bonen-met-staken. Wij wisten Tee bezig bij het raam, maar daar kon hij ons niet meer zien. Die geveinsde loomheid viel zo van ons af. Wij speelden onze schoenen en kousen uit en verstopten ze tussen de bonen.

"En voort nu maar!" hijgde Jo.

Wij wisten een gat in de tuinheg en dan hield niets ons nog tegen. Daar lag de hele wereld voor ons open en wij hadden de lange namiddag met de blauwe hemel en de warme zon. Uitgelaten renden wij door het hete zand van het karrespoor dat dwars door de korenakkers sneed. Het koren reikte tot boven onze hoofden en het ritselde waar wij er langs liepen.

Jo en ik hadden een afspraak met Wieterken van Peer-de-stroper, een armemensenjongen en dan nog een van Het Zand. Vandaar kwamen een half dozijn jongens naar de school. Zij zaten samen op de twee achterste banken, want zij hadden altijd vuile handen en vieze neuzen, en hun klederen waren

vodden maar.

Peer-de-stroper werkte bij de boeren in het Walenland en hij bleef de ganse zomer weg. In de late herfst kwam hij weer thuis met genoeg geld om tot nieuwjaar geen honger te moeten lijden. Dan ging hij wild stropen. Daarom noemde men hem Peer-de-stroper. De mensen zegden van hem dat hij de hazen en de konijnen ruiken kon, beter nog dan een hond. Toch was Peer-de-stroper niet zo sluw of de boswachter wist hem elke winter te betrappen en dan moest hij voor de rest van de koude maanden in de nor. De mensen beweerden dat Peer zich opzettelijk liet vangen, omdat het in de gevangenis lekker warm was en hij er genoeg en goed te eten kreeg.

En Gore Trees was de moeder van Wieterken. Als Peer-de-stroper in de nor zat of weg was naar de Walen, ging zij uit bedelen bij de Boeren. En wat zij niet kreeg, nam zij zo maar. Niemand durfde haar weg te jagen, want Gore Trees was sterk als een man en zij had de naam een heks te wezen. Men legde haar beter nooit wat in de weg of daar kwamen erge rampen van.

Van zulk volk was Wieterken er een. En met die jongen gingen wij op stap, Jo en ik. Moesten vader en moeder dat te weten komen!

Op de laatste schooldag zegde Wieterke ons dat hij een ekster nest ging uithalen, een nest met acht jongen. Wij zouden er elk een van krijgen, een mannetje. Die kon je leren spreken. Je gaf ze een sneetje onder de tong en dan riepen ze Jan-Jan, net zo of je een mens hoorde.

In ons schuurtje stond al lang een oude vogelkooi. Wij hadden haar die morgen naar buiten gehaald en schoongemaakt. Wij zegden dat er iemand een jonge ekster ging brengen.

Het ging voor ons een groot avontuur worden, want Wieterken had ons wondere dingen verteld van al wat roerde en leefde in de bossen van Het zand. Daar liepen herten in die bossen, van die heel grote, met takken op hun kop. Jo en ik waren daar nooit geweest en wij geloofden alles van Wieterken. En in de winter waren er wolven en wilde zwijnen. Beren waren er ook in de tijd, maar dat was lang geleden, zwarte beren en zo groot wel als een

koe. Peer-de-stroper had de laatste beer gedood, met de houtbijl. Hij hakte hem zo de kop af. Op Het Zand hadden ze toen gans de winter berenvlees gegeten.

Die laatste schooldag hadden Jo en ik de ganse duur van de speeltijd met Wieterken in een hoekje gestaan en wij kregen toen een hoge dunk van dat schamel Zandjongetje. Wieterken droeg niet eens een hemd en onder zijn gelapte kielkje wisten wij zijn blote rug. Jo en ik gingen altijd netjes gekleed en droegen schoenen, ook op de wekdagen, terwijl Wieterken er nog geen had voor de zondag. En wij wisten helemaal niet wat het betekende honger te lijden. Maar dat Wieterken had het hele Zand, met de bossen waar zoveel te zien en te horen en te beleven viel, en waar wij niets van wisten. Wie was er best, wij of Wieterken van Peer-de-stroper?

Het Zand was ver. Het was daar waar er geen akkers en beemden meer waren, waar men alleen nog de heide zag aan beide kanten van de zandbaan en en verder de bossen, donker en stil. Het was voor ons een heel vreemde wereld en wij durfden niet verder te gaan. Wieterken beloofde daar op ons te zullen wachten, maar hij was er nog niet. Wij gingen op de wegwant zitten met ons voeten in het hete zand. Jo greep zijn handen vol en liet het over zijn benen rijzen.

"Lom, onze benen zijn veel te wit. De Zandjongens hebben allemaal bruine benen."

Hij spurwde op het zand en trok bruine vegen op zijn benen. Ik ging hetzelfde doen en wij bleven zo bezig tot wij Wieterken hoorden roepen. Even later zat hij bij ons, zwaar te hijgen. Hij kon er niet eerder zijn omdat thuis het eten niet vroeger klaar was. Wat ze daar eten noemden, aardappelen met uiensaus, elke dag en overal op het Zand. Die keer waren de aardappelen veel te zout en de saus aangebrand.

"Brr..." deed Wieterken, "ik dronk al een halve emmer water en nog heb ik dorst."

Hij leek slecht geluimd.

"Allemaal de schuld van ons Moe en ons Nel. Ze hebben de hele dag ruzie en dat duurt zo al twee weken."

"Waarom?" vroeg Jo.

"Ons Nel hielp hooien bij de Hofboer en ze mocht er de hele zomer werken. Veertien dagen geleden werd zij er doorgestuurd. Zij zal er het een of het ander gejat hebben, denk ik. En daar is ons Moe zo bokkig om. En dat zegt ze ook, ons Moe, dat ons Nel een pak van de broeksriem gaat krijgen als vader weer thuis komt. Ba... dat smerig eten bij ons, ik kan niet eens nog spuwen!"

Jo had thuis nog de kans gezien een dikke appel in zijn zak te stoppen. Die was voor Wieterken en dat stemde hem dadelijk beter.

"Komaan, jongens, we gaan er op af."

Wij stapten over de heide naar de bossen toe. Geen tien passen hadden we gedaan of Jo en ik bekleogen het ons dat wij onze schoenen thuis gelaten hadden. Het stijve heidekruid scharde en prikte en dadelijk waren onze voeten en benen deerlijk geschramd. Wieterken scheen daar helemaal geen hinder van te hebben. Hij stapte gewoon verder en beet gretig van zijn appel. "Jullie moeten meer barrevoets lopen," zegde hij, toen hij ons zo zag tippeltenen, "daar krijg je harde huid van."

Eens in het bos onder de bomen ging het beter. Daar lag een mollig tapijt van naalden en mos. De scherpspeurende ogen van Wieterken zagen intussen zoveel dat wij niet zagen. Hij wees ons de sporen van hazen en fazanten en van elke konijnepijp wist hij te zeggen of zij al dan niet bewoond was. Ergens lagen pluimpjes rondgestrooid. Daar had een sperwer een bosduif opgepeuzeld. En van een kale, open plek tussen de bomen zegde Wieterken dat daar 's nachts de heksen vergaderden.

Toen was zijn appel op.

"Als ik nu wegloop," zegde hij, "vinden jullie nooit de weg naar huis nog."

Hij meende dat wellicht zo niet, maar toch voelde ik mij ongerust worden.

Het was schemerdonker onder de dichte boomkruinen en wonderlijk stil. Ik kon het niet laten steeds maar om te kijken. Het leek mij of er iemand ons na kwam sluipen, iemand die wij niet horen of zien konden.

En Wieterken maakte het toen erger nog. Hij vertelde dat er op Het Zand veel heksen woonden en dat zijn eigen moeder een heks was. En daar was ook een erg oud en lelijk mannetje, met een heel hoge bult en een lange baard, tot op zijn knieën. Ze noemden hem Klaverenbamis en hij kon de mensen en de dieren betoveren. En, nog op Het Zand, stond een dikke, holle eik en daar zat een spook in verborgen. 's Nachts hoorde men het dikwijls huilen.

Mogelijk waren het al maar leugens van Wieterken om ons bang te maken. Wij waren nooit goede vrienden met hem en wij deden altijd mede met de jongens van het dorp als die de kinderen van Het Zand voor armoelijdens en luizenkoppen scholden. Jo en ik voelden ons daar helemaal aan Wieterken overgeleverd. Hij kon ons nog meer verloren leiden en er vandoor gaan. Dan raakten wij misschien nooit weer thuis. Hij kon ons ook bij een heks brengen of bij die vieze Klaverenbamis. Het viel mij op dat die veelpraat van een Jo de hele tijd geen woord gesproken had. Mogelijk was hij even bang als ik.

Aan dat bos scheen geen einde te komen. En er was geen mos meer, maar hoog en stijf gras dat ruw langs onze benen schuurde. De bomen stonden dichterbijeen, wij zagen geen lucht meer en onder de lage kruinen was het broeiend heet. Op de koop toe werden wij nog geplaagd door muggen en dazen. Bij Wieterken beten ze niet. Hij zegde dat wij zoet bloed hadden.

"Wieterken, is het nog ver?" durfde ik vragen.

"We zijn er zo."

Maar het was voor ons nog een lange lijdensweg. Ik was de wanhoop nabij en Jo zag er al even ongelukkig uit.

"Daar is 't, jongens!"

Wij konden het bijna niet geloven, maar meteen waren wij uit dat nare bos en weer in het volle licht van de zomerdag. Een grote vlek heide lag daar

open voor ons, met middenin en als een spiegel zo klaar een brede waterplas. En aan de overkant stond een hoge canada met in zijn top een kolossaal eksterest.

"Dat is het. Kijk, de ouden vliegen juist weg. Dat treft, zo zal ik er geen last van krijgen."

Zo zegde Wieterken en wij zagen zijn ogen begerig flikkeren. Wij liepen om de plas heen tot bij de boom. Die was heel hoog en hij had een gladde stam. Ik vroeg mij af hoe dat kleine en tengere Wieterken daarboven bij dat nest zou geraken. Maar de bengel haalde een klimsnoer uit zijn broekzak, een gevlochten koperdraad met een lus aan elk einde. Daar stak hij beide voeten in.

"Leertje staan, Jo."

Jo moest met zijn rug tegen de boom. Wieterken zette een voet in Jo zijn handen, werkte zich op de schouders van mijn broer en met een forse afzet, die Jo door de knieën deed gaan, wipte hij tegen de stam omhoog. En opnieuw moest ik dat kleine, bruine mannetje bewonderen, lijk hij daar zo handig en vlug langs die gladde stam naar boven klauterde. Daar zat hij al op de onderste tak. Hij wierp het klimsnoer naar beneden en trok zich van de ene tak op de andere naar de top toe.

Jo en ik gingen een eindje van de boom weg om Wieterken beter te kunnen volgen. Hij was spoedig helemaal in de top en daar stond hij, op een heel dunne tak maar, in het nest te kijken.

"Een..." zo hoorden wij hem tellen, "twee... drie..."

Tot acht telde hij en elke keer stopte hij een spartelend en kwetterend eksterjong onder zijn kieltje. De oude vogels moesten het gehoord hebben, want vanuit het bos kwamen ze aanstuiven, krijsend als razende spoken. Wieterken haastte zich naar beneden met zijn buit. De woedende eksters vielen hem onbevreesd aan. Ze sloegen met hun vlerken om zijn oren en ze pikten naar zijn hoofd en zijn handen.

"Weg, lelijke duivels!"

Wieterken kreeg het kwaad en hoe het gebeurde wisten wij niet, mogelijk was die boom wel zo glad, maar daar roeste hij plots in één trek naar beneden. Van de weerbots tuimelde hij op zij rug. Zijn kieltje raakte er bij los en eer hij het verhinderen kon, fladderden de jonge vogels naar alle kanten weg.

“Grijp ze dan toch!... Lammelingen, slapers!”

Maar de vogels konden al redelijk vliegen en de ouden lokten hen mede naar het bos. Eén jong was achtergebleven. Het fladderde maar met één vleugel en dan raakte het nog verward in het heidekruid. Jo en ik vielen er bovenop. En met zulk een povere buit kwamen wij terug bij Wieterken. Hij zat met een vertrokken gezicht zijn benen te betasten en hij werd wit van woede toen hij zag dat wij maar één jong hadden. Hij vloekte gemeen en wij kregen de lelijkste scheldwoorden naar ons hoofd.

Toen hoorden wij het weer dat hij een jongen van Het Zand was. Ik was bang van zulk een boos Wieterken en Jo durfde ook niets te zeggen. Hij stond daar met het eksterjong in zijn handen.

“Geef hier!” eiste Wieterken.

Hij bekeek de vogel en trok zijn vlerken open.

“Ea! ... Daarom hadden jullie hem. Kijk, zijn vleugel is gebroken. En dan is het, verdomme, nog een pop ook.”

En opnieuw ging hij aan het vloeken en schelden. Wieterken was echt een lelijk ventje zo. Het schuim stond hem op de mond en hij liet zijn tanden zien, als een diertje dat bijten ging.

“En voor zulk een prutsvogel brak ik haast mijn poten” briepte hij.

Jo en ik stonden er stom bij te kijken. Ging Wieterken dat ene jong voor zich houden? Of ging hij het doodknijpen en dan had ons hele avontuur tot niets gediend en waren wij beter thuis gebleven.

“Daar,” zegde hij tenslotte, “met zulk een voddejong wil ik niet op Het Zand aankomen.”

Jo had het weer en wij waren er echt blij mede. Jo taste in zijn broekzak en

haalde een klein, rond spiegeltje te voorschijn. Ik kende dat ding, het kwam uit het handtasje van moeder. Jo had het al een paar keren gegapt. Hij gaf het aan Wieterken. Ik zegde niets, ik vond het fijn dat wij Wieterken wat geven konden.

“De boswachter! ... lopen, jongens!”

En weg was Wieterken en wij achter hem aan, zoveel wij maar geven konden. Tot in een bosje van berken en braamstruiken. Jo en ik hadden nergens de boswachter gezien. Bij onze vlucht hadden wij het eksterjong niet vergeten. Maar Jo had het zeker te vast in zijn hand gehouden, want het gaapte almaardoor en zijn oogjes waren helemaal wit.

“Het gaat dood, Wieterken.”

“Op zijn rug leggen, dan komt het wel bij.”

Toen zagen wij de boswachter, een grote man met een lang geweer. Hij ging de andere kant uit en wij hielden ons verborgen tot hij ver weg was.

“Hij weet het van die ekster,” zegde Wieterken, “en nu gaat hij op ons staan wachten hier of daar. We moeten terug langs Het Zand om, anders krijgt hij ons te pakken. Hij schiet op de vogelrovers, met grof zout. Daar ga je niet van dood, maar het brandt in je huid en je krijgt er zweren van.”

Wij keken elkander aan, Jo en ik. Langs Het Zand om, zegde Wieterken. En de heksen daar, en Klaverenbarnis ... Maar wij hadden geen andere keuze meer.

Wij volgden Wieterken over een weinig bereiden en door onkruid overwoerde karreweg. Daar stonden geen bomen, de zon brandde op onze hoofden en alle drie kloegen wij van de dorst.

“Thuis put ik een emmer water,” beloofde Wieterken.

Thuis, dat was bij Wieterken op Het Zand, bij Gore Trees en die andere mensen waarvan zoveel kwaad werd gesproken. En daar gingen wij toen naartoe, Jo en ik. Moesten ze dat thuis ooit te weten komen!

En daar was Het Zand, een dozijn miezerige huisjes met lemen muren en daken van stro. Bij elk huisje stond een geit aan een paaltje gebonden en

ergens een grote bok met een baard en dikke horens.

Een graatmagere, vuile foks kwam nijdig aankeffen.

“Koest, Fik!” riep Wieterken.

De hond hield zich in maar kwam grommend aan onze benen ruiken. Het derde van de huisjes, en het lelijkste van allemaal, was dat van Wieterken.

In de voorgevel was een raam met vier kleine ruiten maar. Een was er stuk en met papier dichtgeplakt. Op de plaats achter het huisje zat een grove, slordige vrouw op een scheve stoel, met een kindje van enkele weken op haar schoot. Zij vroeg Wieterken wie wij waren en dan keek Gore Trees, zij was het, ons verder niet meer aan.

Van achter het geitestalletje kwam een groot meisje aanslenteren. Zij was bruiner nog dan Wieterken en zij had koolzwarte haren en donkere ogen, en mooie, stevige benen. Dat moest Nel wezen, die zuster van Wieterken. Wij zagen haar al eens in het dorp toen zij nog bij de Hofboer was.

“Wie zijn die jongens?”

Gore Trees snauwde haar toe:

“Van het soort dat jou in de doeken deed, domme Trien!”

Het kleintje op haar schoot begon te huilen.

“Ja brul maar op!” schreeuwde het boze wijf. “Het is niet genoeg dat Peer-de-Stroper er elk jaar een op de wereld zet, dat de dochter ook thuis komt met een pad in de korf, verdomme!”

Nel stak haar tong uit, ging naar binnen en smeet de deur achter haar dicht, zo hard dat de brokken leem uit de muur vielen.

“En breek ons kot nog maar af ook!” krijste Gore Trees.

Toen knoopte zij haar vieze jak open. Het kindje werd dadelijk stil en wij hoorden het gulzig slokken. Jo en ik zagen nooit een moeder zo en wij stonden er stomverbaasd naar te kijken.

“Komaan, jongens, drinken maar!”

Wieterken had een emmer water geput en hield hem staan op de rand van de putkuip. Het water was geel en er dreven stukjes hout in. Maar wij hadden

helse dorst en dronken er gretig van. Toen Jo aan de beurt was, deed Wieterken de emmer plots verder overhellen en Jo kreeg een hele geut water in zijn hals. Het liep hem de broekspijpen uit. Gore Trees zag het gebeuren en moest er zo om lachen dat haar jak er helemaal van openging.

Van overal kwamen er kinderen aanlopen, alle even haveloos en vuil. Hier en daar erkenden wij er een van de school. Ze kwamen om ons heen staan, zegden niets en keken ons vijandig aan. Ik hield het eksterjong in mijn handen. Een vieze bengel wilde het mij af te nemen, maar Wieterken duwde hem weg.

“Afblijven, dat zijn mijn kameraden.”

Hij scheen gezag te hebben over dat volkje. Maar al die jongens en meisjes bleven ons nors aankijken. Wij beloofden Wieterken zakken vol appels en peren zo hij met ons medeging tot wij weer de weg naar het dorp wisten. De anderen keken ons na en ze stonden daar nog toen wij al ver weg waren. Wij moesten door een bos met hoge dennen en toen zagen wij de kerktoren.

“Nu vinden jullie het wel,” zegde Wieterken. “En die appels en peren krijg ik van jullie hoor!”

Jo en ik liepen wat wij konden om spoedig heel ver weg van Het Zand te wezen. Maar ergens achter een bosje braamstruiken stond iemand op ons te wachten. Nel van Peer-de-Stroper, zij was het. Wij wilden haar voorbij, maar zij had Jo al bij de arm gegrepen. Nel hijgde, ze had zeker hard gelopen om ons daar te treffen.

“Jullie moeten iets doen voor mij,” zegde zij. “Jullie kennen Fons van de Hofboer wel. Kijkt, ginder is hij aan het ploegen.”

Op een nog verre akker zagen wij een man met een paard.

“Je moet hem deze brief geven. En doen, hoor, of ik zal jullie krijgen!”

Zo dwingend keek zij ons aan dat wij er bang van werden. Wat had dat meisje felle ogen! Mogelijk was zij ook al een heks.

Jo had de brief en toen liet zij ons gaan. Wij liepen weer tot Nel ons niet meer zien kon.

“Kijk eens, Lom, wat zij een brief noemt.”

Het was een bruin en gekreukt winkelzakje met een speld dichtgemaakt. Wij gingen even op de slootkant zitten uitblazen en Jo maakte het zakje open. Er zat een dubbelgevouwen papiertje in. Jo begon het te lezen.

“Moet je horen, Lom, zo schrijft die Nel: als het zo ver is zal ik het kind naar jou brengen. Wat kan zij daarmee bedoelen, weet jij dat? En fouten dat zij maakt! Kind heeft zij met een t geschreven. Wat ik er van denk, Lom? ... Dat die Nel een beetje zo is.”

En Jo tikte met een vinger op zijn voorhoofd.

“Komaan, wij doen maar wat zij gevraagd heeft.”

Wij gingen verder tot bij de oprit van de akker.

“Heidaar, Fons!”

De jonge boer hield zijn paard staan en wij gingen naar hem toe. Jo gaf hem het winkelzakje.

“Wij moesten je dit geven... van Nel, je weet wel, die meid van jullie, die van Het Zand.”

Wij zagen die Fons vuurrood worden. Hij was een grote, bonkige kerel en men had hem zeker nooit geleerd vriendelijk te kijken. Hij frommelde de brief van Nel in zijn broekzak.

“En voort nu maar!”

Hij moest het ons geen twee keer zeggen, die botterik.

Onze thuiskomst zouden wij nooit vergeten. Tee vond onze kousen en schoenen tussen de bonen en het eksterjong en onze beschramde benen deden de rest vermoeden. Ik was nog te jong om verstandig te kunnen liegen en vader en moeder kenden spoedig het hele verhaal van onze belevenissen. Wij moesten zo in de wastobbe en werden duchtig afgeboend met veel water en bijtende zeep. En met een fijn kammetje zocht moeder onze haren af. Bij klare dag en zonder eten moesten wij naar bed. Van op ons kamertje hoorden wij Tee met de ekster bezig.

“Tet-Janneken-teeet!”

“Hij is ze aan 't voederen,” zegde Jo. “Als hij maar weet hoe het moet, wit brood en melk en een beetje zand erbij.”

De volgende morgen vonden wij de vogel dood in de kooi.

Van Nel en Fons hadden wij niets gezegd. Jo had het op een keer bijna veraden toen hij vroeg:

“Zeg eens, Tee, kind dat schrijf je toch met een d?”

“Natuurlijk, vent. In het meervoud kan je dat horen, men zegt kinderen en niet kinteren. En waarom vraag je dat?”

“Och, zo maar.”

Wij dachten en verder niet meer aan. Toen het weer school was kreeg Wieterken appels en peren zolang wij er thuis nog hadden. Het werd winter en dan werd er getrouwd bij de boeren. Fons van de Hofboer trouwde ook, met Griet van de Hoef. Zij was ouder dan Fons en had een veel te grote neus. Maar op de Hoef zaten ze dik in het geld en Griet was er enig kind. Zo hoorden wij thuis zeggen. Jo en ik waren misdienaars toen en mochten voor een uurtje weg uit de school. Na de dienst stonden wij op het kerkplein om naar de trouwers te kijken. Daar was nog ander volk, moeders en aankomende dochters.

Fons kwam het eerst buiten met Griet aan zijn arm.

“Griet, koffietiet,” zegde Jo.

Daarmee doelde hij op haar te grote neus.

“Ja,” hoorden wij een vrouw zeggen, “Het geld maakt recht wat krom is.”

“En in het donker zijn alle katten eender,” wist een andere.

En toen gebeurde het. Dat, waarvan de mensen jaren nadien nog zouden spreken. Daar kwam Nel van Peer-de-Stroper plots van achter het kerkhofmuurtje. Zij was blootvoets in haar klompen en zij droeg een brede, zwarte sjaal om haar schouders. Zij ging tot bij de trouwers en sloeg haar sjaal open. Wij zagen toen pas dat Nel een kindje in de armen hield. Zij stak het onder die grote neus van Griet van de Hoef en iedereen daar hoorde haar zeggen:

“Hier heb je zijn portret ook. Wil jij er dat niet bij hebben?”

Toen schoot de Hofboer naar voren, wit van woede.

“Jij, lelijke...”

Verder raakte hij niet. Met haar vrije hand sloeg Nel hem op zijn gezicht, zo fel dat zijn pet van zijn hoofd vloog.

“Daar, boerenbeest! En nu weten ze ‘t allemaal waarom ik van je hof moest!

“

Griet sleurde haar Fons mede en ook de oude boer werd door iemand bij de arm genomen. En de hele stoet haastte zich weg van het plein.

Nel stond daar nog, bleek en met vlammende ogen. Met een trotse ruk schudde zij haar dikke, zware haren en uitdagend keek zij de mensen aan. Ik vond haar echt mooi zo. Moest ik Fons van de Hofboer geweest zijn, dan was ik veel liever met Nel getrouwd dan met die zo lelijke Griet van de Hoef.

Toen moesten wij terug naar school.

“Lom,” zegde Jo, “weet je het nog? Dat stond toen in die brief van Nel: ik zal het kind naar jou brengen. “

“Ja,” zegde ik, “dat kind met een t.”

Wij lachten er eens om. En wij hielden het bij onze vele andere geheimen.

Leo Op de Beeck

De gemeenteraad 100 jaar geleden

Tijdens het tweede trimester van 1892 komen de gemeenteraadsleden van Oud-Turnhout tweemaal samen om het reilen en zeilen van de gemeente te bespreken.

De aanleg van de “spoorweg” Turnhout Arendonk vormde het enige agendapunt van de bijeenkomst van **27 april 1892**. Tijdens deze vergadering werden plannen zoals voorgesteld door de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen nogmaals besproken. De gemeenteraad bracht een gunstig advies over de plannen uit en drukte de wens uit dat de geplande statie (“gare” in het gemeenteraadsverslag) in de Dorpskom zo dicht mogelijk bij de eigendom van Baurwens - Versmissen ingepland zou worden en dat er op het grondgebied van Oud-Turnhout drie halten zullen zijn, nl een eerste aan de Dijkzijstraat naast het huis bewoond door Eugène Surinx, een volgende aan de brug van de Rooischen Loop, waar de buurtspoorweg de oude baan van Turnhout naar Retie kruist en een derde aan de herberg het Hoekven, waar de spoorweg de staatsbaan van Oud-Turnhout naar Arendonk terug volgt. De gemeenteraadszitting van **18 mei 1892** werpt een licht op het ontstaan van de traditionele juli-kermis in Oud-Turnhout Centrum. Tijdens deze bijeenkomst leest secretaris Petrus Diels een verzoekschrift, getekend door heel wat inwoners en neringdoeners voor. Hierin wordt gevraagd om in de periode juni-juli een kermis in te richten, dit als blijvende herinnering aan de oprichting van de gemeente Oud-Turnhout op 28 juni 1859. Met acht stemmen voor en één tegen gaan de raadsleden op dit verzoek in. Vijf raadsleden verkiezen een kermis van drie dagen, drie willen het op twee dagen houden en één raadslid onthield zich. De kermis t.g.v. het feest van Sint Bavo wordt daarop ingekort van vijf naar drie dagen. Een datum vinden voor de nieuwe kermis was blijkbaar moeilijker. Na de eerste stemronde bleek dat drie raadsleden kozen voor de eerste zondag van juli, drie collega's zagen de kermis liever ingericht op de tweede zondag, terwijl het voor de

drie overblijvende blijkbaar hetzelfde bleef, vermits zij zich onthielden. Onmiddellijk werd er overgegaan tot een nieuwe stemronde, waarin vijf leden kiezen voor de tweede zondag, drie voor de eerste en nog slechts één raadslid zich onthield. Terzelfdertijd keuren de raadsleden het belastingsreglement op het gebruik van draaiorgels, orchestions of andere speeltuigen tijdens de kermisdagen goed. Per dag dienen de herbergiers, tappers of andere personen die dergelijke toestellen gebruiken tijdens dansfeesten in het vervolg een belasting van 15 frank te betalen.

Eveneens tijdens de zitting van 18 mei wordt de rekening van het "Bestuur der Godshuizen" goedgekeurd. Voor het bespreken van de rekening van het "armenbestuur" en de gemeente zelf komen de raadsleden overeen om op 27 mei opnieuw te vergaderen.

Openbare werken werden in die tijd blijkbaar heel wat sneller gerealiseerd. Tijdens de raadszitting van 17 februari stemden de raadsleden in met de onteigening van een aantal perceeltjes grond voor de verharding van de Kerkstraat. Ondertussen zijn de werken reeds klaar en nu blijkt dat er nog zeven overschotjes grond zijn met een totale oppervlakte van 12 are en 15 ca. De raadsleden beslissen om deze tegen schattingsprijs, terug aan de aanpalende eigenaars te verkopen.

Tijdens de bijeenkomst van 27 mei 1892 wordt tenslotte de rekening van het ambestuur zonder aanmerkingen goedgekeurd. Over de rekening van de gemeente zelf hebben de raadsleden wel aanmerkingen. Zij aanvaardden de uitgave van 100 fr ten behoeve van de secretaris en die van 36,82 fr, 49,22 fr en 53,06 fr voor respectievelijk Jos Van der Veken, Celestijn Waterschoot en Jan Frans Van Leemput, agent-opnemers niet, omdat zij de staatstoelage voor deze mensen niet kennen.

Leo Verstraelen

Een oude Kempische sage: De schaper van Postel.

"Er ontstond een twist over de grenzen van Postel tussen de abten en een der naburige gemeenten, ik geloof dat het Retie was. Men kon daar maar niet overeenkomen.

Eindelijk nam men als rechter een schaper van Postel, die veel in de hei verkeerde en dus wel die grenzen moest kennen. Hij zou vooruitgaan en de grenzen bepalen. Hij stak in zijn schoenen Postelse grond en in zijn muts een schepper, zoals men in de winkels gebruikt om rijst en andere dingen uit bakken te scheppen. En hij ging en toonde de grenzen van Postel.

Maar het scheen aan de heren van Retie, dat de schaper te lang en te wijd ging en grond wees, die aan Postel niet toebehoorde.

"Dat is geen Postelse grond meer", zeiden ze.

"Zeker is 't nog Postelse grond, ik ken hem toch wel genoeg!"

"Neen, neen."

En zij hielden hem staan.

"Welnu," zei de schaper, die ten voordele der abten de grenzen toonde, "Ik zweer bij de schepper hierboven" - en hij wees naar zijn muts - "dat ik nog op Postelse grond sta", en hij wees naar zijn schoenen.

Zulke eed moet men geloven en men gaf de schaper gelijk."

Uit het Vlaams Sagenboek.

CORSENDONCA

Inhoudsopgave.

1. Woordje van de voorzitter p. 1
2. Verslag van de Algemene Vergadering van 23 maart 1992 p.
3. Dank u wel, Gust! p.
4. Aanwinsten p.
5. Inhoudiging van de eerste burgemeester van Oud-Turnhout p.
6. Corsendonca literair p.
7. De gemeenteraad 100 jaar geleden p.
8. Een oude Kempische sage: de schaper van Postel p. 35

Copyright Corsendonca: Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "*Uit Corsendonca*" dragen met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

ASLK - SPAREN

REEDS JAREN HET MEEST ERVAREN

UW BANK EN VERZEKERINGSTEAM

Agentschap Arendonk
De Valken 8
2370 Arendonk
Tel. 014/ 67.76.96

Agentschap Oud-Turnhout
Steenweg op Turnhout 3
2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/ 42.15.28